

Realita a (bez)nádej nie sú príbuzné. Dokonca ani vzdialené.

Jana Shemesh

Medicína vie zabezpečiť udržanie zdravia. Podieľa sa tak na prácenschopnosti občanov, na udržaní fungujúcich rodín, na zlepšovaní zdravia mladých aj starých. Dnes kladie veľký dôraz na prevenciu mnohých štatisticky významných ochorení. Výskum a vývoj liekov vo všetkých odvetviach medicíny, nové technické možnosti prinášajú nielen nádej na dlhý zdravý život, ale vedú k zvýšeným nákladom na zdravotníctvo. Priemerný vek sa predlžuje aj vďaka pokrokom v medicíne. Starí ľudia bývajú často polymorbídni a pred smrťou trpia bolesťami, dýchavicou, opuchmi, zmätenosťou, aj keď nemajú onkologické ochorenie.

Paliatívna medicína je relatívne nový medicínsky odbor, ktorý prináša do súčasnej medicíny nové hľadisko. Snaží sa nájsť zmysluplné ciele aj tam, kde kuratívna medicína vrátane intenzívnej medicíny svoje ciele nenaplnila a stratila.

Podporná starostlivosť v onkológii má väčšinu cieľov spoločných s paliatívnou medicínou. ESMO ju definuje takto: zmiernuje symptómy a komplikácie nádorovej choroby, redukuje a predchádza príznakom toxicity protinádorovej liečby, podporuje komunikáciu s pacientom o jeho ochorení a prognóze, umožňuje pacientovi ľahšie tolerovať aktívnu terapiu, uľahčuje citovú záťaž pacienta a jeho blízkych a pomáha ľuďom, ktorí sa vyliečili z onkologického ochorenia s ich psychologickými a sociálnymi problémami. ESMO zdokonaľuje odporúčania na zlepšenie tolerance aktívnej protinádorovej liečby a uverejňuje ich na svojej stránke.

Klinický onkológ je lekár, ktorý koordinuje diferenciálnu diagnostiku rakoviny, protinádorovú liečbu a je špecialista na medikamentóznú liečbu, najmä pre chemoterapiu. Jeho úlohou je v rámci multidisciplinárneho tímu diskutovať s kolegami a pacientom o rôznych terapeutických možnostiach. Onkologickí pacienti s metastatickými solídnymi nádormi sú nevyliciteľne chorí a práve im paliatívna chemoterapia, paliatívna chirurgická liečba a paliatívna rádioterapia prinášajú zmysluplné predĺženie života, ktoré starší lekári s nádejou očakávali už pred 30 rokmi.

Paliatívna (hospicová) starostlivosť zahŕňa aj nezdravotnícke profesie: psychológiu, sociálnu prácu, náboženskú starostlivosť a opatrovanie. Svoje korene má v dobrovoľníckom hospicovom hnutí 60. a 70. rokov minulého storočia. Ohlasy tejto starostlivosti, ktorá si dala za cieľ neopustiť pacientov v tej najťažšej fáze ich života – pri zomieraní na nevyliciteľné nádorové ochorenie – viedli k ohlasu aj v oficiálnej onkologickej praxi. Bolo to v období stagnácie pokrokov v liečbe onkologických ochorení. Hans-Jörg Senn spolu s Janom Klasterským sú jednými z priekopníkov tejto suportívnej onkológie v Európe. Teraz je lídrom suportívnej onkológie najmä Eduardo Bruera z MD Anderson Cancer Center v Houstone. Pre nás „paliatívco“ je priam guru paliatívnej medicíny, pretože robí efektívny a rozsiahly výskum. Hľadá medzi suportívnou a paliatívnou medicínou to, čo ich spája a čo ich odlišuje. Dosiaľ však nenašiel nič, čo by ich stavalo do protikladu.

Paliatívna medicína slúži pre to najťažšie obdobie ľudského života: keď človek definitívne zistí, že to, čo ho zdravotne trápi, nemožno liečebne zvládnuť a začne tušiť, že je jedným z tých, ktorí vedú, že čoskoro zomrú. Nádorové ochorenie môže prísť „z plného zdravia“, ale môže sa vrátiť aj po rokoch vyliečenia, metastatické recidívy majú aj rôzny priebeh. Chorý má svojho onkológa, ktorému dôveruje a ktorý ho sprevádza nádejami aj beznádejami mnohokrát celé roky. Ukončenie aktívnej liečby je to najťažšie, o čom by sa napokon mali títo dvaja ľudia porozprávať. Plynulý prechod zo života s chorobou do zomierania s chorobou môže im obom uľahčiť prizvaný špecialista v paliatívnej medicíne. Paliatívce vie pomôcť aj s liečbou symptómov, ktoré neskôr môžu zabráť na paliatívnu protinádorovú liečbu. Paliatívna medicína má komplexný pohľad na chorého človeka a hľadá všetky záchytné body pre liečbu.

Rodíme sa nevedomí, ale ako ľudia. Zomierame vedomí a musíme zostať ľuďmi. Aj v medicíne, aj v ochorení. Paliatívna medicína má liečebné postupy, ktoré dovoľia zomierajúcim ľuďom dôstojne žiť s nevyliciteľným ochorením a dôstojne zomrieť.

MUDr. Kristína Križanová

Oddelenie paliatívnej medicíny a klinickej onkológie
NOÚ, Bratislava

Onkológia

Ročník 7, 2012, číslo 4, vychádza 6 x ročne

Vychádza v spolupráci so:

- Slovenskou onkologickou spoločnosťou SLS (www.onkologia.sk).
- Slovenskou chemoterapeutickou spoločnosťou SLS

Predseďa redakčnej rady:

prof. MUDr. Stanislav Španík, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Igor Andrašina, CSc.
MUDr. Viera Bajčiová, CSc.
MUDr. Radovan Barilla, PhD.
doc. MUDr. Vladimír Bella, PhD.
doc. MUDr. Peter Beržinec, CSc.
MUDr. Ľuboš Drgoňa, CSc.
MUDr. Pavol Dubinský, PhD.
MUDr. Ján Hudeček, CSc.
MUDr. Richard Hrubý, PhD.
MUDr. Karel Kroupa, PhD.
doc. MUDr. Izabela Makaiová, CSc.
doc. MUDr. Jozef Mardiak, CSc., mim. prof.
MUDr. Ladislav Masák, CSc.
doc. MUDr. Michal Mego, PhD.
MUDr. Patrik Palacka
prof. MUDr. Lukáš Plank, CSc.
MUDr. Mária Rečková
MUDr. Tomáš Šálek
prof. MUDr. Elena Tóthová, CSc.
MUDr. Andrej Vranovský
doc. MUDr. Mária Wagnerová, CSc.

Odborný redaktor:

doc. MUDr. Michal Mego, PhD.

Editor rubriky Zo zahraničnej tlače:

doc. MUDr. Peter Beržinec, CSc.

Editori rubriky Publikujeme v zahraničí:

MUDr. Mária Rečková
doc. MUDr. Michal Mego, PhD.

Kontrola autodidaktických testov:

doc. MUDr. Michal Mego, PhD.

Vydavateľ:

SOLEN, s.r.o., Bratislava

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava
tel.: 02/5465 1386, fax.: 02/5465 1384, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Mgr. Miroslava Doubková,
02/5413 1381, 0911 900 599, doubkova@solen.sk

Grafická úprava, sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Ing. Monika Liedlová, 02/5413 1365,
liedlova@solen.sk

Predplatné na rok 2012:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2012 je 18 €
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: predplatne@solen.sk,
faxom: 02/ 5465 1384.

Články z hlavnej témy čísla prechádzajú dvojistou recenziou. Ostatné články sú recenzované raz.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3580/09

ISSN 1336-8176

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).
Citácie sú spracované v CIBaMed.

Citačný index: Onkológia (Bratisl.)

Vydavateľstvo SOLEN, s.r.o., má na základe zakúpenej licencie výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov Interní medicína pro praxi, Onkologie a ďalších časopisov vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ČR.

Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s.r.o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.